

udstrækning er præget af en decentral struktur med kommunale eller direkte forbrugerejede elselskaber.

Den nye lovgivning har endvidere til formål at fremme effektiviteten, således at effektivitetsudviklingen i den danske energisektor er på højde med den internationale udvikling. Selvom den danske elsektor generelt antages at være relativt effektiv, vurderes der alligevel at være basis for at forbedre effektiviteten gennem bl.a. fusioner, samarbejder og andre former for strukturrationaliseringer. Øget konkurrence kombineret med en mere målrettet effektivitetsfremmende prisregulering skal medvirke til at realisere effektiviseringspotentialer i sektoren.

Endelig skal lovforslaget bidrage til at udmønte aftalen om finansloven for 1999, hvori det påregnes, at statens finanser ved fuld gennemførelse af reformen forbedres med ca. 2 mia. kr. årligt.

1.3. Nye rammebetingelser. I de senere år har energisektorens internationale rammebetingelser gennemgået væsentlige forandringer, hvilket skaber behov for at tilpasse den nationale lovgivning. Bestræbelserne på at etablere et indre energimarked i EU med fri bevægelighed for varer, personer, tjenesteydelser og kapital blev formelt sat i gang med Kommissionens fremlæggelse af en Hvidbog i 1988. Formålet med det indre energimarked er at forbedre effektiviteten og fællesskabsøkonomiens konkurrenceevne, samtidig med at hensynet til forsyningssikkerhed og miljøbeskyttelse tilgodeses.

Første fase af liberaliseringen af energimarkederne blev gennemført i 1990-91 med direktiverne om transit af elektricitet og naturgas samt prisgennemsigtighedsdirektivet. I 1994 gennemførtes koncessionsdirektivet, og i 1992 fremlagde Kommissionen forslag til fælles regler for det indre marked for el og naturgas. Formålet med markedsdirektiverne for el og naturgas er at åbne og integrere energimarkederne, som i de fleste EU-lande traditionelt har været præget af manglende konkurrence.

Med vedtagelsen af fælles regler for det indre marked for elektricitet i december 1996 er der nu etableret fælles rammer for en gradvis åbning af de nationale elmarkeder. Direktivet rummer mulighed for, at der i gennemførelsen kan tages højde for, hvorledes de enkelte landes energisektorer er organiseret.

Sideløbende med de politiske forhandlinger om Kommissionens direktivforslag har flere lande liberaliseret deres energimarkeder. I begyndelsen af 1990'erne privatiserede og liberaliserede den daværende engelske regering store dele af energisektoren. I Norden har Norge (1991) og senere også Sverige

(1994-96) og Finland (1996) gennemført elmarkedsreformer med indførelse af konkurrence i produktions- og forsyningsleddet og regler om adgangen til benyttelse af nettet.

Som et led i liberaliseringen af det norske elmarked etablerede Norge i 1993 en elbørs. I 1996 blev elbørsen udvidet til at være en fælles elbørs (Nord Pool) for Norge og Sverige, samtidig med at Norge og Sverige blev enige om, at deres lande skulle indgå i et fælles prisområde. Nord Pool ejes i dag (50/50) af de to stats-ejede selskaber Statnett SF og Svenska Kraftnät, der varetager systemansvaret i henholdsvis Norge og Sverige. Finland er fra 1. juli 1998 blevet integreret i det norsk-svenske elmarked og indgår herefter i samme prisområde. Danske elselskaber handler i dag ligesom en række andre internationale markedsaktører på den nordiske elbørs.

Samtidig med den stigende internationalisering er der såvel nationalt som internationalt gennem de seneste 10 år blevet stadig mere fokus på miljøbelastningen fra energisektoren.

I 1990 fremlagde den daværende regering energihandlingsplanen "Energi 2000", hvis hovedmål var en bæredygtig udvikling af energisektoren. Heri fastlagdes den nationale målsætning om at reducere CO₂-udledningen med 20% i 2005 i forhold til 1988-niveaue, hvilket siden har været et styrende element i energipolitikken. Denne handlingsplan er siden blevet fulgt op af handlingsplanen "Energi 21" fra 1996, hvori der blandt andet blev peget på behovet for en mere sammenhængende reform på elområdet med henblik på at forene miljømålene med den tiltagende liberalisering af energimarkederne.

Behovet for at sikre effektive virkemidler til at reducere energisektorens miljøbelastning understreges yderligere af forhandlingsresultatet fra klimakonferencen i Kyoto i december 1997, hvor der blev opnået enighed om en juridisk bindende aftale, der skal reducere industrilandenenes udledning af drivhusgasser. Danmark har i den interne byrdefordeling i EU påtaget sig at reducere udledningerne med 21% i 2008-2012 i forhold til 1990-niveaue. Danmark skal ligesom de øvrige industrialiserede lande i henhold til Kyoto-protokollen have gjort bevislige fremskridt i 2005 i retning af at indfri reduktionsforpligtelserne. Aftalen om elformen skal medvirke til at sikre, at Danmark kan opfylde disse forpligtelser.

1.4. Elsektorens historiske opbygning. Den danske elforsyning har historisk organiseret sig på eget initiativ uden lovgulering. Det første elværk med offentlig forsyning blev etableret i 1891, og i de følgende år